

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Česká Lípa

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Česká Lípa se nachází v západní části Libereckého kraje a tvoří tak 1 z 10ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. Stručná charakteristika SO ORP Česká Lípa je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 41 obcí, z tohoto hlediska je také největší v kraji;
- rozlohou přes 872 km² se také jedná o největší obvod;
- v dotčeném území žije celkem 76.579 obyvatel (2. nejvyšší údaj za kraj¹), z toho 36.957 žije v jádrovém městě.

¹ Je na místě ovšem podotknout, že první příčku zaujímá SO ORP Liberec s výrazným odstupem, v podstatě s dvojnásobným počtem obyvatel.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Libereckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Česká Lípa	41	76 579	36 957	872
Frýdlant	18	24 763	7 565	349
Jablonec nad Nisou	11	54 909	45 305	142
Liberec	28	141 134	102 113	578
Nový Bor	16	26 458	12 004	201
Turnov	37	32 602	14 342	247
Průměr za kraj	22	43 859	24 558	316

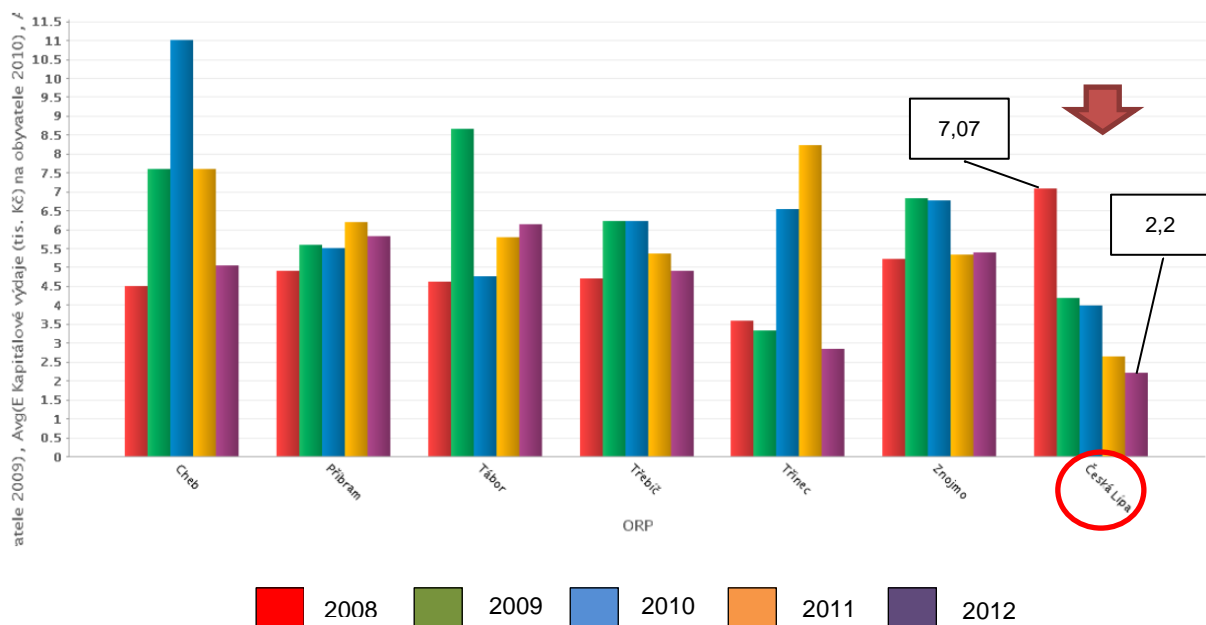
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 71.000 až 81.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Děčín, Kolín, Most, Sokolov, Tábor, Třebíč);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 40 až 42 obcí (celkem 9 srovnatelných SO ORP: Karlovy Vary, Kyjov, Litoměřice, Louny, Opava, Přelouč, Vysoké Mýto, Vyškov, Šlapanice);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 32.000 až 42.000 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Cheb, Příbram, Tábor, Třebíč, Trinec, Znojmo).

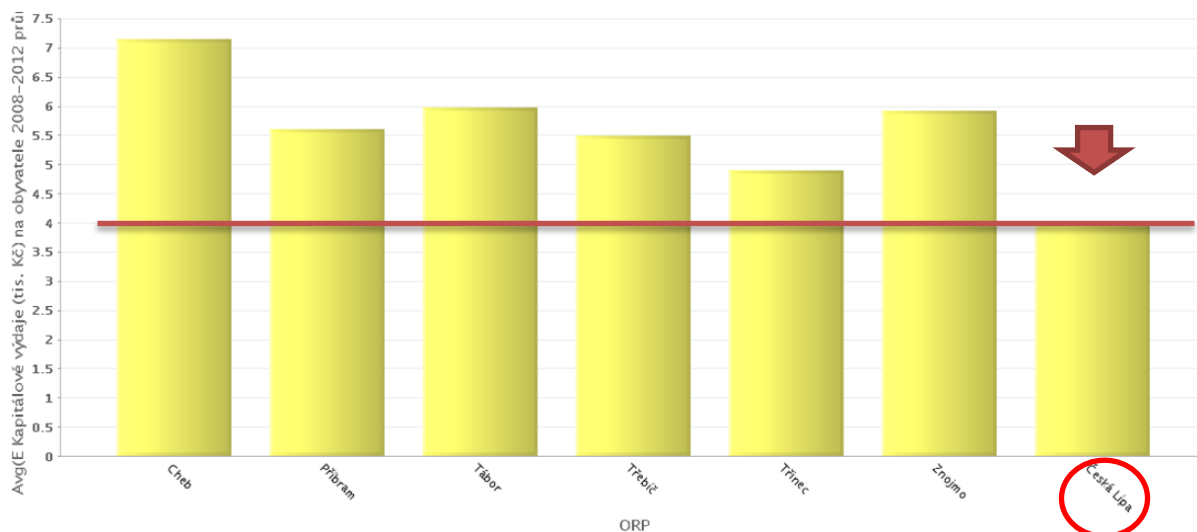
2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé zejména srovnání **kapitálových výdajů** SO ORP Česká Lípa s dalšími ORP podle kritéria počtu obcí v obvodech. Z hlediska porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti těchto výdajů v přepočtu na jednoho obyvatele, tzn. výdajů na investiční akce, zaznamenal obvod SO ORP Česká Lípa v průběhu sledovaných 5ti let **dynamický pokles**. Oproti roku 2008, kdy dosáhl mezi obvody nejvyšší hodnoty (7,07 tis. Kč/obyv.), klesly tyto výdaje do roku 2012 v podstatě o 70% (2,2 tis. Kč/obyv.) a dostaly se tak na nejnižší úroveň ve sledované skupině SO ORP. Viz obrázek 1. Tento stav zachycuje i výše průměrných nákladů na obr. č. 2.

Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 32.000 – 42.000 obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

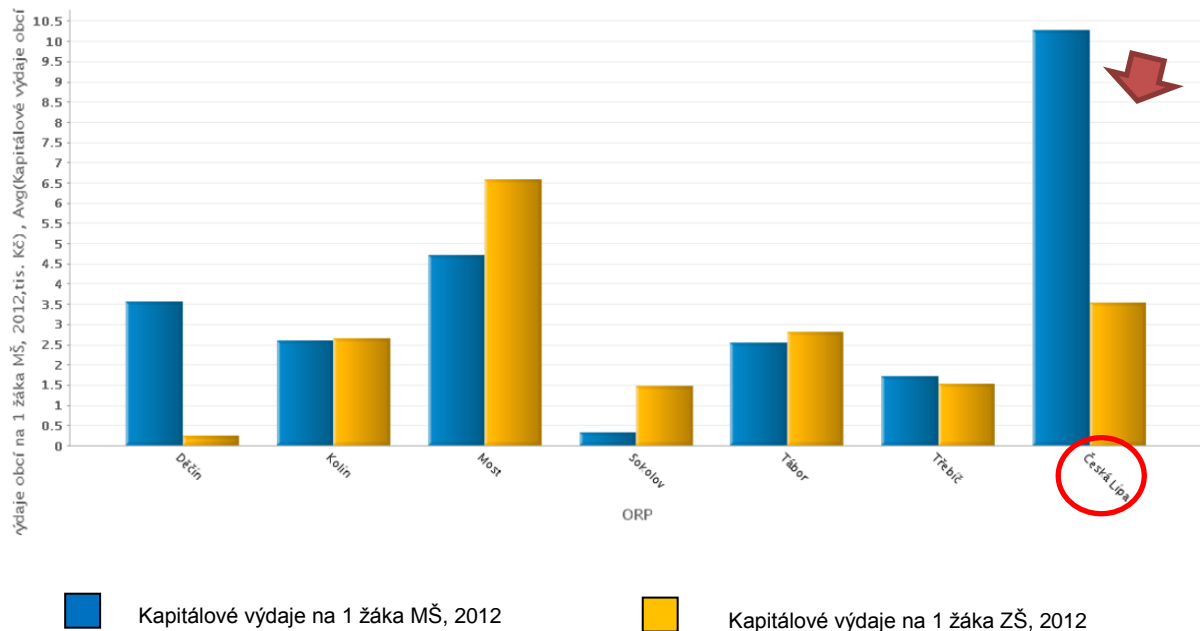
Obrázek 2: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP ((kritérium: velikost jádrové obce 32.000 – 42.000 obyvl.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska problematiky předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Česká Lípa zejména porovnání **kapitálových výdajů na žáky základních a mateřských škol**, které odráží investiční aktivitu například v podobě modernizace objektů škol a jejich vybavenosti v daném obvodě. Při pohledu na oba z daných parametrů znázorněných grafem jsou hodnoty za SO ORP Česká Lípa ve srovnávané skupině nejvyšší, respektive druhé nejvyšší. Kapitálové výdaje na 1 žáka MŠ dosáhly v r. 2012 výše 10,28 tis. Kč a kapitálové výdaje na 1 žáka ZŠ výše 3,53 tis. Kč (první pozici v tomto případě zaujal SO ORP Most s téměř dvojnásobnými hodnotami).

Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 71.000 – 81.000) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

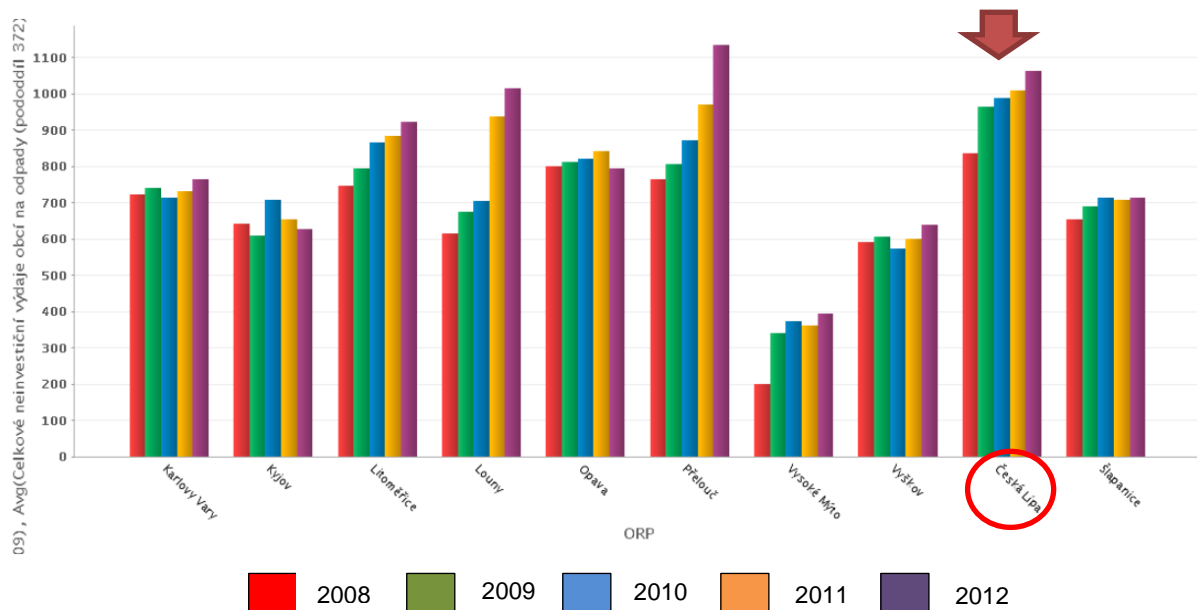
Obdobná situace nastává i v případě porovnání kapitálových výdajů na žáky mateřských a základních škol SO ORP Česká Lípa s vybranými obvody dle kritéria velikosti jádrové obce. V tomto případě dosáhl českolipský obvod dokonce v obou případech prvenství.

4. Odpadové hospodářství

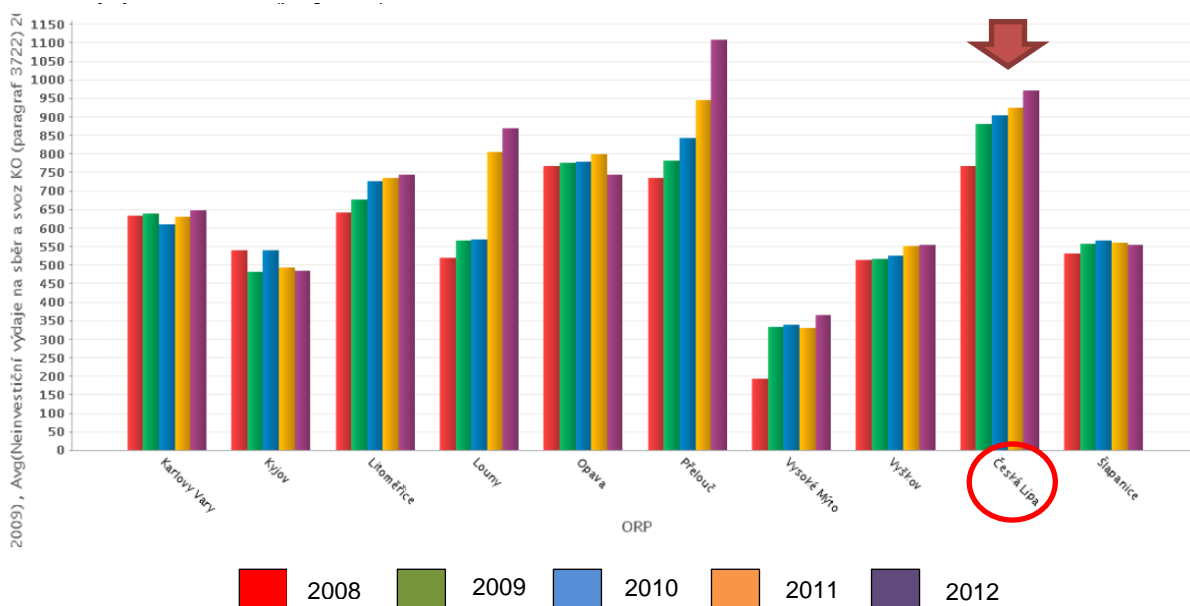
V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jedná se tedy o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. V obou případech patří hodnoty dosažené českolipským obvodem ve sledované skupině vybraných SO ORP každoročně k těm nejvyšším (u celkových výdajů kromě posledních r. 2012 dokonce zcela nejvyšší, u neinvestičních výdajů kromě let 2011 a 2012). To dokládá i průměrná úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady, která dosahuje výše ca 970 Kč/obyv./rok, a průměrná úroveň neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO ve výši ca 890 Kč/obyv./rok. Viz obrázky č. 4 a 5.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 40 – 42) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obrázek 5: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 40 – 42) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008-2012 (v Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Česká Lípa	
základní charakteristika	<p>v Libereckém kraji je správní obvod ORP Česká Lípa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • svojí rozlohou největší • z hlediska počtu obcí také největší • z hlediska počtu obyvatel 2. největší
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • kapitálové výdaje na 1 obyvatele se dynamicky snižují a klesly z první na poslední pozici mezi sledovanými ORP
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • vysoké hodnoty kapitálových výdajů na žáky ZŠ a MŠ mezi sledovanými ORP
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady v rámci porovnávaných ORP • vysoké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO u porovnávaných ORP.

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad